

MÁSODIK FEJEZET

Csókolom a segged, Szeretett Vezérünk!

A forró padlón Nicolae Ceaușescu a hátán elnyúlva feküdt, és jobb kezében a román néppel a seggét vakarta.

Amit ő „román népek” nevezett, az nem volt más, mint egy elefántcsont berakású, finom kis seprű, amelyhez szenvedélyes szerelem fűzte.

Ahogy visszatért a Központi Bizottságban tartott szentséges istentiszteletekről, és megérkezett a Primăverii negyedben lévő Palotájába, leszakadt az elnöki kísérettől, felszaladt a lépcsőn a maga fürge, egészségesen vad tempójában, és rohant a szaunába, hogy megérdeklődjé, mi van a román néppel.

– Mi van a román néppel? – forgatta apró és nyugtalan szemét mindenfelé az Elnök.

– Főparancsnok Elvtárs – tagolta ritmikusan a masszőr és egyben a testőregység vezetője. – Jelentem: a román nép jól van! Megmosdott, megszáradt, és most a polcocskán várakozik türelmetlenül az ön parancsaira!

– Jól van, te, vigyázzatok erre a román népre. Mert benne szunnyad minden jövőbe vetett reményetek.

Egyáltalán nem volt világos, hogyan függhetett ennyi ember jövője ettől a higiéniái eszköztől.

Ceaușescu mindennap szemügyre vette őket, hadd lássa, vajon úgy tesznek-e, mintha megértenének valamit, amin nincs mit megérteni.

Soha nem éreztek lelkifurdalást amiatt, hogy alakoskodtak. Aztán a Szeretett Vezér elment, hogy megoldjon még néhány ügyet, és vagy két óra múlva megnyugtatta zaklatott máját, vagyis megvacsorázott.

21 óra körül, amikor sikerült megszöknie, egyedül maradt, feleség nélkül, visszatért a medencéhez, hogy meggyőződjön róla, vajon meg merészeli-e masszírozni valaki.

– Lássuk csak, melyik merészel velem masszírozkodni?! Hát hol vagyunk mi, az autóbuszon? – kacsintott a Nép Legszeretettebb Vezére.

Előző éjszaka, február 28-áról március elsejére virradóra súlyos incidens zavarta meg az ország politikai életét.

Ismeretlenek felgyújtották a Diadalívét, amely a Scînteia Ház* Kiállítópavilonjának bejáratánál állt őrt. A Diadalív pedig, mint egy kartonépítményhez illik, az alapjától a tetejéig leégett, olyan gyönyörűen, ahogy csak kitellett tőle.

Az igazán elfogadhatatlan azonban nem az volt, hogy néhány száz négyzetméternyi rossz minőségű anyag elégett, hanem az, hogy a tűz elpusztította Nicolae Ceaușescu elvtárs arcképét, azt a jelszót, miszerint „A Nicolae Ceaușescu-korszak – Románia Aranykora!”, és más ilyen jelszavakat, amelyeket az Ívre függesztettek ki, és „amelyeket nem gyűjthattál meg csak úgy, amikor felállt a löcsöd”, ahogy Alexandru Gabrea róta megbeosztottjait, „mert azok oly szentek, akár a haza”.

Még mielőtt pitymallott volna, a közterület-rendező vigyorkat elhozták otthonról, és odatették őket takarítani, s a Belügyminisztérium erői, azon igyekezték, hogy rekonstruálják, mi is történt itt, semmire nem jutottak azon kívül, hogy a tűzvészből megmaradt hamut a fejükre szórták, és lefényképezték az aszfaltot.

* A sajtó házának neve az „aranykor” Bukarestjében. (A ford. megj.)

Reggel 8 óra 30 perckor, mivel senki nem vállalta a felelősséget, hogy egy ilyen visszhangos lázadó akciót eltussoljon, kénytelenek voltak értesíteni az Elnököt.

Értesítették is, de a történeteket éppen ellentétes hangsúllyal adták elő:

„Ma éjjel a Kiállítópavilon előtti Diadalív tüzet fogott.

Anélkül, hogy bárki is erre vágyott volna, porrá égett néhány szimpatizáns miatt.”

1987. március elsején, vasárnap este Ceaușescu magához hívatta Alexandru Gabrea ezredesét, hogy számoljon be a tűzvész okairól és arról, vajon nem az osztályellenség keze van-e a dologban.

A szaunában fogadta.

A diszkréció és a féltékenység okán a kezét az összehajtogatott fürdőköpeny alá lökte, amelyen a fejét nyugtatta.

Gabrea egyenruhában jelentkezett. A kedvéért résnyire nyitva hagyta az ajtót.

– Miféle szimpatizánsok, Alexandrum? És ugyan miért mentek oda éjjel háromkor fáklyákkal, szalmacsutakokkal és benzinesvödörökkel, hogy romba döntsenek egy nyomorult Diadalívet? Vajon nem másvalami zavarta őket?

– Vezérkarparancsnok Elvtárs, engedje meg, hogy elmondjam a teljes igazságot.

– Mondd el. Addig ne mozdulj innen, amíg el nem mondtad.

– Nem mozdulok... Az eset a következőképpen zajlott. Fiatal szimpatizánsok az ön születésnapját ünnepelték. Örömben a városban sétáltak, sört ittak, és éjjel háromkor tűzijátékba kezdtek, és figyelmetlenségükben felgyújtották a Diadalívet.

– Olyan ember vagy, aki szereti az igazságot. Hát nem tudták azok a fiatalemberek, hogy a születésnapom januárban van, nem márciusban?

– Hogyne tudták volna, Elnök Elvtárs...?! De létezik egy olyan gondolkodói iskola, amely azt állítja, hagynunk kell a dolgozó embereket, hogy szüntelenül ünnepeljék önt. Sehogy sem lehetne kordában tartani őket, ha nem engednénk... Az emberek létezni sem tudnának, ha nem mutathatnák be a boldogság és a hála áldozatát azért a csodálatos életért, amelyben részük van.

– Igazán...? Olyan jól éltek? – hunyorgott a Szeretett Vezér a törülköző alól, amelyet a szemére terített.

– ... – hallgatott az ezredes, mint akinek nem illik egy ilyen nyilvánvaló igazságot kimondania.

– Akkor hogyhogy az én szobrom meg a Lenin barátomé olyan rosszul áll?

– ...

– Hát a Lenin-szoborról, ott a Sînteia Ház mellett, hallottál, Alexandrum?

– ...

– Úgy egy hete ugyancsak valami szimpatizánsok mentek oda. Gumibelsőket hordtak köréje, amiket meggyújtottak a kommunizmus feltalálójának szobra előtt, és megünnepelték a szobrot is... Mi bajuk volt vele, Alexandrum?

– ...

– Kisapám, az bronzból van, megvédi magát, le se szarja a ti gumibelsőket!

– ...

– De ha már annyira meguntátok a kommunizmus építését, és mást szeretnétek építeni, ugyan miért nem szóltok nekem is?

Nyilvánvalóan ez volt a kihallgatás legveszélyesebb pillanata. Bármit is válaszolni – nyilvánvalóan ez lett volna a legkevésbé ajánlott.

Ceaușescu leugrott a forró faalkotmányról, magára akarta teríteni a fürdőköpenyét, de valószínűleg eszébe ötlött, hogy

az alá rejtette el a kefécskét. A fejére tett egy törülközőt, amely eltakarta az arcát, és egy alacsony arabhoz tette hasonlatossá, és elkezdett fel-alá járkálni a szauna rövid folyosóján.

– Hány szimpatizánst kaptál el? – kérdezte egy idő múlva.

– Egyet. De a legtüzesebbet.

– Tüzes? Jó lesz a szaunába. Hozd ide.

Gabrea ezredes egész testével kihajolt a szauna gyufásskatulyányi dobozából, amely a medence óriási termében bújt el.

Néhány füttyjelet adott le.

– Mi van veled, hé? Mit füttyölsz? Mit képzelsz, a karámban vagy?

– Bocsásson meg, Elnök Elvtárs. Harcias próbáltam lenni.

– Most már késő. De ha így látod a dolgokat, még füttyents kétszer.

Az ezredes ismét jelt adott.

Két jól megtermett, civilnek öltözött férfi közeledett, egy mosolygós, sovány, fúrge fiatalembert kísértek, aki olyan ruhákat viselt, mint aki szabadságon van.

– Ioanichie, Calistrat, vezessétek elő a gonosztevőt.

Az újonnan érkezettek beléptek a menedékházhoz hasonló építménybe.

Ceaușescu a szauna egyik lépcsőjén ült, és nem láthatta őket az arca elé lógó törülköző miatt, mely egy nő előre fésült, fehér fürtjeihez hasonlított.

– Gyere, gyere, gonosztevő, és hullj térdre... Valld be az Elnök Elvtársnak, hogyan játszadoztál a tűzijátékkal, hogyan jelent meg egy galamb és – huss, mindenféle hátsó szándék nélkül... kitepte a kezedből a tűzijátékot, és a célpontra repült vele.

A kölyök lehajtotta a fejét, de nem térdelt le. Kissé rekedt hangon szólalt meg.

– Éppen így volt. Csakhogy nem galamb, hanem gerle.

– Tessék?

– Azt mondja, hazug jelentéssel jöttél hozzám – magyarázta a törülköző alól Nicolae Ceaușescu –, mert nem galamb volt, hanem gerle... Minden egyéb igaz, csak hogy galamb lett volna, az nem...

– ...

– Hogy hívnak, fiam? – lebbent észrevétlenül az Állam Fejének fátyla a letartóztatott irányába.

A letartóztatott mintha nem is lett volna letartóztatott. Még mindig azt a csípős, szúrós civilszagot árasztotta.

Vagy négy órával azelőtt fogták el, csak triko meg papucs volt rajta. Miután a Szekuritáté börtönében két órán keresztül társalgott Gabrea ezredessel, Ioanichiével és Calistrattal, elkísérték a mosókonyhába, törülközőt meg szappant nyomtak a kezébe.

– Mosd meg a füttyidet – tanácsolta Gabrea ezredes, aki ismét előkerült valahonnan. – Talán ez lesz életed legszebb estéje.

Marco nem volt biztos benne, hogy alkalma lesz találkozni a Nagy Emberrel. Akkor vált világossá a számára, amikor a vizes fürdő után szeszen is megmosdatták. Meglehetősen hosszú haját befonták, kinyomták a pattanásokat és mitesszereket az arcán, de a papucsát nem vették el. A Szekuritáté divatspecialistái úgy döntöttek, hogy a papucs az öntudatlanság levegőjét teremti meg a fiatal focisták körül.

Marco focista volt.

Marco van Bastenhez hasonlított.

Huszonnégy éves volt, valójában Grigore Iuliannak hívták, és abban az időben, amikor még a másodosztályban játszott az ifiseknél, négy gólt lőtt az Universitatea Craiovának. Aztán állt. Nem lőtt több gólt, és ha az Universitatea Craiovával volt meccsük, ő és az ellenfél egyaránt konokul visszatartotta a lélegzetét.

Nem lehetett pontosan tudni, mi a fenéből él, mert dolgozni nem dolgozott, az edzőtáboroktól megundorodott, azt sem lehetett tudni, üzletel-e valamivel, mindent megunt, s az egyetlen dolog, amivel kapcsolatban tűzbe tehetted a kezéd, az volt, hogy szeretni több nőt szeretett.

Majdnem mindegyiket szerette.

Ritkán fordult elő, hogy az utcán elment volna mellette egy fehérnép, akinek a szerelmére Marco ne lett volna felkészülve.

Vagy kettő esetében, amolyan vezérkurvákéban, a kölyök nagy szorgalmasan középre helyezte a labdát, vagyis teherbe ejtette őket.

Azok úgy meg voltak elégedve, hogy amikor eldöntötték, küretre mennek, és a felcser csipkedte őket belül a törvénytelen eszközeivel, nem tudták megállni, hogy inkább az élvezetből üvöltösek, mint a fájdalomtól, és mindez csak azért, mert meglepő módon minden, amit Marco megérintett, hosszabb időre jó kedéllyel, melegséggel, huncut vidámsággal telt meg.

Senki sem tudott haragudni rá.

– Lehet-e nekem nevem az én Elnököm előtt...? Lehetséges, hogy ne éppen az legyen a nevem, amit parancsol, hogy a nevem legyen? Eddig Grigore Iuliannak hívtak... Azért hagytam magam letartóztatni, hogy hozzanak ide ön elé, és tanácskozzuk meg: mit csináljunk mi ezzel a Szekuritátéval?

Gabrea még keskenyebbre húzta össze a szemét.

Sok mindent látott már.

Jó páran azok közül, akik a Szeretett Vezér szeme elé kerültek, ideiglenesen elvesztették az eszüket. Áradozni kezdtek. Megeredt a nyelvük. Úgy viselkedtek, mint akik pezsgőt ittak.

– És mit szeretnél, mit csináljunk ezzel a Szekuritátéval? – csodálkozott a törülköző.

– Sokan azt mondják, hogy minden rossz, ami ebben az or-

szágban történik – a borzalom... az ok nélküli letartóztatások, a gyilkosságok – miatta történnek, és a Szekuritátét meg kellene szüntetni.

– ...

– Én azonban azt hiszem, hogy a Szekuritáté az egyetlen csoda és öröm az életben... Hát nem a Szekuritáté a nép fel-fegyverzett karja? – fordult meg, és nézett kérdőn Marco a háta mögött álló két szekusra.

– De igen – hagyta helyben mogorván Calistrat.

– Ezek vagyunk mi – bólintott Ioanichie is.

Az Állam Elnöke, anélkül hogy bárki is hallotta volna, csengetett, és a testőre megszorította a szauna személyzetét. Két újabb jövevény cövekelte le magát Ioanichie és Calistrat mögött.

– Harciassá váltatok? – rezdültek meg a törülköző redői, mivel Ioanichie és Calistrat egyaránt odáig merészkedett, hogy kérdezetlenül szólalt meg a jelenlétében. – Menjetek, és cseréljétek mutatóujjat. A jobb kezeten.

A Palota alagsorában van egy műtő.

Ha egy bizonyos számú személy téved, Nicolae Ceaușescu olykor azt parancsolja a vétkeseknek, hogy pedagógiai célzattal cseréljék ki egymással egyik vagy másik testrészüket. Az Elnök úgy nevezte ezt az eljárást: „képzeld magad a másik helyébe”.

Eleinte a műtőben fejeket vágtak le, amelyeket aztán megfordítottak és idegen testek nyakába varrtak. Az emberek megszűntek élni, a javító célzat nem volt elérve, úgyhogy később lemondtak a radikális beavatkozásokról.

Most kevésbé fontos anatómiai részek rosálását hajtották végre. Sokan azok közül, akiket utóbb eltávolítottak az elnöki szolgálatból, olyan orral, füllel, ujjal vagy éppenséggel karral folytatták az életüket, amely valamikor egy szintén engedetlen kollégához tartozott.

A testőrök megragadták Ioanichiét és Calistratot, a szemükkel megkérdezték az Elnöküket, és Gabreát ott hagyták.

– És?

– ...megengedi?

– Igen, persze.

– Hát a Szekuritáté... Ha egyszer ő a nép felfegyverzett karja, akkor miért nyúl az egyik kezével a fegyver felé, a másikkal viszont miért vakargatja lustán a seggét?

– Ezt teszi?

– Nem tetszett látni, hogy letartóztatni ugyan letartóztatnak, de nem kellett volna sok, hogy amerikai hetest kezdjenek játszani ön előtt?

– Ugyan, nem játszottak volna. Tudták ők, hogy akkor nem az ujjukat cseréltetem ki, hanem a mellkasukat. És azért jöttél ide, hogy elmondd, én vagyok a hibás a Szekuritáté lustaságáért?

– Nagy Államelnök, megnyithatom a szívemet?

– Persze, nyissad csak.

– Hogyne. Ön a hibás.

– Hát miért?

– Megengedi, hogy még egyszer őszinte legyek?

– Ne fokozd a feszültséget.

– Azért ön a hibás, mert túlságosan szelíd tetszik lenni.

– Én, szelíd? – És a Párt Főtitkára ujjaival simogatni kezdi az arcát eltakaró rongy ráncait.

– Ön tudja jól, hogy olyan nép vagyunk, amely csúfot űz a munkából, a fegyelemből, és ahol csak tud, csal és lop... A rendőrség legfeljebb a tolvajok egynegyedét kapja el... És azt az egynegyedét ön engedi szabadon egy-egy kegyelmi ítélettel, mert ön túlságosan szelíd.

– Rossz az, hogy jó vagyok? És mit kellene tennem?

– Ebben az ügyben két csapat játszik: ön, akit mi nem érdemlünk, és mi, a nép, akik a szakadékba visszük az országot.

– Így van, beviszitek bizony.

– No és most érünk vissza oda, ahonnan elindultunk. Akármilyen lusta, az egyedüli, akitől a nép retteg, az a Szekuritáté.

– Ezért jöttél ide? Hogy megkérj, akasszam a nyakatokba a Szekuritátét? Nincs már amúgy is odaakasztva?

– Nem. Nekem más ötletem támadt.

– ...

– Az én ötletem az, hogy írasson be minket, minden romant egy éjszaka a Szekuritátéba... Mindenki, aki tízévesnél nagyobb, feküdjön le egy éjszaka civilként, és másnap ébredjen szekusként. De igazán: komolyság, katonai szabályzat, egyenruhák, rend és kivégzések.

– ...

– Ez az egyetlen dolog, ami a románokat legyűrné. Mindenki besúgna mindenkit. A gyermek a szüleit, a szülők a nagyszülőket, mindenki, aki mozog, mindenkit, aki mozog... És erre a kedvező alapra ön, hopp!, bevezeti a munka utáni vágyat és a kommunista parancsok szeretetét.

– Ennyi?

– Hát még csak ennyi lenne...

– Jól van, fiatalember – mozdult meg Ceaușescu, akinek hirtelen támadt érdeklődése Marco személye iránt ugyanolyan hirtelen el is hamvadt. – Megegyeztünk. Ha egyszer erre az útra térünk, hívlak, hogy valósítsd meg.

– ...

– Addig is azért a cselekedetedért, hogy sört ittál és lángot okádtál a Diadalívra...

– ...

– Menj, teljesítsd a normákat, melyeket a részleged szolgálatos tisztje ír elő, alkalmazkodj az új környezetedhez, csiszold a jellemet, és még beszélünk, úgy tizenöt év múlva.

A büntetés enyhének tűnt.